

دُنيَا كَادُو

مجلة جمعية القاهرة الحرة الأرمينية العامه

ՏԵՉԵԿԱՏՈՒ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ԳԱՏՈՒԷԻ Հ.Բ.ԸՄՆՈՒԹԵԼՆ

المدير المسئول: ا. صاروخان — شارع عماد الدين بالقاهرة — تليفون ٩١٩٦٣٦ — ص.ب. ٧١٧

ԺԱ. ՏԱՐԻ

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1967



ԳՈՎՔ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

Ո՛ր էլ լինեմ, չեմ մոռանայ ես
 ողբածայն երգերը մ՛
 Ձեմ մոռանայ աղօթք դարձած
 երկաթագիր զորքերը մեր,
 Ի՛նչքան էլ սուր սիրտը խոցեն
 արիւնաբամ վէրքերը մեր,
 էլի՛ ես որք ու արնավառ իմ
 Հայաստան - եարն եմ սիրում:
 Իմ կարօտցած սրտ - համար
 ո՛չ մի ուրիշ հէքիաթ չըկայ,
 Նարեկացու, Քուչակի պէս
 լուսապսակ նակատ չըկայ,
 Աշխա՛րհ անցիր, Արարատի
 նրման ներմակ գագաթ չըկայ,
 Որպէս անհաս փառքի նամբայ՝
 ես իմ Մասիս սարն եմ սիրում:

ԵՂԻՇԷ ԶԱՐԵՆՑ

ԵՂԻՇԷ ԶԱՐԵՆՑ

Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԻԻՆ

Ա Ջ Դ

— Տեղեկատուն առ այժմ կը հրատարակուի պարբերաբար:

— Թղթակցութեանց, դրամական նուէրներու, գիրքերու, թերթերու և հանդէսներու առաքումները կատարել խմբս գրութեանս հասցէին.

Խմբագրութիւն «ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ»ի

15, Էմատ Էլ Տին փողոց — Գահիրէ

Հեռախօս 919636 — Նամակատուի 717



ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՆ

- 1— Նոր Ամեականերու Տեսիլքով
- 2— Մամբրէ Արք. Սիրունեան
- 3— Վահան Մալկեան
- 4— Հ.Բ.Ը.Մ.ի Երիտասարդացի Ընդունելութիւնը
- 5— Վիպերգի ներկայացումը
- 6— Քաղուածքներ Հ.Բ.Ը.Մ.ի 1966ի տեղեկագրէն
- 7— Հայ Գիրն ու Հայ Պատանին
- 8— Հայր Արսէն Բագրատունի



تليغ اسكندر

ՀԱՅԿ
- ԳԱԶԻՐԷ -

مجلة جمعية القاهرة الخيرية الازمنية العامة

ՏԵՉԵԿԱՏՈՒ

ՀՐԵՏԵՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ԳԼՏՈՒԷՒ Հ.Բ.ԸՄԻՈՒԹԵԼՆ

المدير المسئول: ا. صاروخان — شارع عماد الدين بالقاهرة — تليفون ٩١٩٦٣٦ — ص.ب. ٧١٧

ԺԱ. ՏԱՐԻ

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1967

ՆՈՐ ԱՄԵԱԿՆԵՐՈՒ ՏԵՍԻԼՔՈՎ

Գրեց՝ ՅԱԿՈՒ ԱՆՍՈՒՐԵԱՆ

Զուգահեռ կ'ընթանան Սփիւռք եւ Բարեգործական:

Առաջինը հարազատորէն կը ցոլայ երկրորդին մէջ:

Հ.Բ.Ը. Միութիւնը ազգային սակաւակիւ այն կազմակերպութիւններէն է, որոնց արմատները խոր եւ ամբողջական հող գտած են Հայ ժամանակակից պատմութեան մէջ:

Մեր ժողովուրդին ճակատագիրը եղած է նաեւ այս բարեգործ Միութեան ճակատագիրը:

Ամեակներու տեսիլքը հիմնադրութեան վաղորդային, եղած է օգնութեան հասնիլ զաւառի դժբախտ հայերուն, դրամ տրամադրել անոնց, որպէսզի դրաւի դրուած հողերը աշատունի եւ իրենց վերադարձուն:

Յաջորդաբար, ամեակներու տեսիլքը եղած է սերմնացու, երկրաւործական գործիքներ եւ լծկան անասուններ հայթայթել, որպէսզի վերակազմուի եւ շէննայ զաւառի հայ կեանքը:

Ապրիլեան Եղեռնը. սակայն, անդրանիկ ամեակներու տեսիլքը լուսցած է մէկ ու կէս միլիոն մեր մարտիրոսներուն սուրբ արիւնով:

Օղնութեան հասնիլ աղէտեալ վայրերուն:

Ներթափան օժանդակութիւն հասցնել Մեծ Եղեռնէն ազատողներուն:

Խնամատարական կազմակերպութիւններ ճամբու դնել:

Պատեւիներու մօտ ապաստանած հայ տարագիրները ազատագրել, իրաքանչիւր հայը մէկ կարծիք ոսկիի գնելով:

Ահա՛ յաջորդ ամեակներու տեսիլքը, երկունքը, աշխատանքը:

Վէրքերը կը սպիանան, որբերը կը մեծնան, ընչազուրկները կը հորրտանան, նոր կազմուած գաղութները հաստատ հիմեր, հաստատուն ազգային կեանք կ'ունենան:

Տակաւ տակաւ, այս գաղութներուն կրթական գործունէութիւնը, պետական չափանիշով հարկ է կանոնաւորել որպէսզի նորահաս Հայ սերունդը մեծնայ Մեարտիան շունչով մտածէ եւ գործէ Վարդաննկու ողբով:

Դպրոցաշինութիւն՝ առաւելաբար Միջին Արեւելքի նորակազմ գաղութներու մէջ, նիւթական արտադրութիւն համայնքներու պատկանող քաղաքատաննակ վարժարաններու, մասնաւոր գուրդուրանք Հայ Մշակոյթի — ակադեմի քան ԵՐԿՈՒ ՀԱՐԻԻՐ Հայ Երիտասարդներու համալսարանական կրթութիւն — այս տեսիլքներով լի են Բարեգործականի վերջին ամեակները:

Ու այսօր, ՅՁ-ամեակի սեմին, պէտք է ԱՌԱՋ նայել, ՉՍՅ ԱՊԱԳԱՆ գուշակել, Հայ աղազան կերտել, զայն լաւագոյնս ողջունելու միջոցներուն մասին խորհիլ, նոր ամեակներու տեսիլով տառապիլ:

Բարեգործականի կողմէ տարեկան շուրջ 700-000 տոլար կրթական գործին կը յատկացուի, 16 սեփական վարժարաններ կը գործեն 4206 աշակերտներով, Կիւլպէնկեանը նոյնպէս, անհատ բարերարներ՝ նոյնպէս, շատ մը գաղութներ ինքնաբաւ կը դառնան, ոմանք նոյնիսկ շտալ կեանք կը վարեն: Սփիւռքի մէջ բացարձակապէս աղքատ Հայ Մարդ կարելի չէ գտնել. աղքատահարման գործին ամէն ճիւղ, ամէն գոհողութիւն, նիւթական թէ բարոյական կը սրամազրուի ազգային կազմակերպութիւններու կողմէ: Եւ սուկայն այլասերումը կը յառաջանայ վարճուրելի համեմատութեամբ:

Հակառակ իրենց ստացած հայեցի դաստիարակութեանը եւ Բարեգործականի սանի հանդամանքին, այս գաղութէն ներս, բոլոր գաղութներէն ներս, ՆԵՐԳԱՂԹԸ ԿԱՆԳ ԱՌԱՅ է: Ոչ մէկ երիտասարդ կ'ուզէ հայրենիք երթալ, Մայր հողին վրայ արդասաւորելու արդին դրամով ամբարան իր գիտութիւնը:

Արտագաղթի շարժումը, հսկայ ալիքի մը պէս, այս գաղութներէն կ'առնէ եւ դէպի հեռուները կը տանի այն գիտակից տարրերը, որոնց վրայ նոյն գաղութներէն ներս առաւելաբար սխալի ծանօրանար հայապահպանման փրկարար աշխատանքը:

Աւելին:

Ազգին դրամով համալսարանական կրթութիւն ստացած Բարեգործականի սաներ, Կիւլպէնկեանի սաներ, Բարերարներու սաներ իրենց գացած նոր երկինքներուն տակ, կը ոտնակոխեն երախտագիտութեան ամէն դրացում, կը մտածեն իրենց առօրեային, եւ իրենց ԵՍԻ մասին միայն:

ՅՁամեակի սեմին, ահա, այս եղբրական ընդհանուր պատկերին առջեւ կանդ կ'առնէ մեր գրիչը եւ հրաւեր կը կարգայ բոլոր սրտայաւ, գիտակից հայերու, որպէսզի ընդհանուրի գործակցութեամբ, խորհուրդով եւ թեւադրութիւններով այս կացութիւնը յեղաշրջուի:

Ու Հայ գաղութը Եղիպտոսի, որպէս Հ.Բ.Ը. Միութիւնը ծնող եւ սրնուցանող Մայր գաղութ, մեր եւ բոլոր սփիւռքահայութեան աչքին, այս ուղղութեամբ կատարելիք մեծ դեր մը ունի:

Ինչպէս Ողիմպիական խաղերուն, ուր հակառակ իրենց աղքատիկ ու սկար վիճակին, Հելլէն մարդիկները, որպէս հիմնադիր ողիմպիական խաղերուն, առաջնորդող դեր մը կը ստանձնեն, սրտանոցք քանալու եւ այլ պատիւներ վայելելով, նոյն դժով ալ Եղիպտոսի հայ գաղութը Բարեգործականի մեծ ընտանիքին մէջ, այդ նոյն պատիւր եւ քարոյական յարգանքը կը վայելէ ու իր կարծիքը՝ կշիռ ունի Հ.Բ.Ը. Միութեան ընդհանուր գործունէութեան սահմանին մէջ:

Յաջորդով մեր խորհրդածութիւնները ԱՅԼԱՍԵՐՄԱՆ դէմ պայքարելու մասին:

ՄԱՄԲՐԷ Արք. ՍԻՐՈՒՆԵԱՆ 1891-1966

Անցեալ տարի, Հոկտեմբեր Տէն, իր յաւերժական հանդիստը մտաւ Եգիպտահայոց բազմարդիւն Առաջնորդ Մամբրէ Արք. Սիրունեան:

Հանգուցեալ Սրբազանը, աւագանի անունով Արչամ, ծնած էր Կարին, 1891ին: Նախակրթութիւնը ստացած էր իր ծննդավայրի Արծնեան վարժարանին մէջ: Պահ մը՝ առեւտրական պաշտօնեայ, յետոյ երգի ու սուրջի՝ Հայ Կաթողիկէ վարժարանին, իսկ աւելի ուշ, կրթական մշակ Միացեալ քննիչութեան ՄիթՈՂ զբոսի դպրոցին մէջ:

Կարնոյ նահատակ Առաջնորդ, Երանաշնորհ Տէր Մամբատ Եպս. Ստասեթեան, կար գաղթութեամբ, 1910ին, պատանի Աշչամ կը դուրսի Արմաշու դպրեմանքը, պատրաստուելու համար եկեղեցական ասպարէզին, 1914ին՝ Սարկաւազ, յետոյ՝ կ'աքսորուի Գոնիա, սակից փախչելով կ'ապաստանի Կ. Պոլիս եւ ձեռամբ Տէր Մեսրոպ Արք. Նաւրոյեանի, կուսակրօն քահանայ կը ձեռնադրուի եւ կը վերակոչուի Տէր Մամբրէ (1916):

Քահանայութեան քառասունքի շրջանը չբոլորած, Տէր Մամբրէ նորապսակ արեւդան կ'աքսորուի Երուսաղէմ, ուր ժառանգաւորացի կառավարիչ եւ քաղաքի հայոց դպրոցին ուսուցիչ կը նշանակուի:

1918ին, մեր սուէտիացի հարազատները իրենց քառասնորեայ յաղթական դիմադրութեան շնորհիւ տարազրութենէ եւ բնաջրնջումէ փրկուելով ապաստան գտան արսպընջական Եգիպտոսի արատ երկինքի տակ, եւ համախմբուեցան Փոր Սալիտի գաղթական յանին մէջ: Այդ թուականին եգիպտահայոց մեծանուն Առաջնորդ Թորդոմ Սրբազանի կողմէ պաշտօնի կոչուեցաւ Տէր Մամբրէ Վարդապետ, որպէս գաղթականի Հոգեւոր

ևոր Հովիւ, ուր ստանձնեց նաեւ տեսչութիւնը տեղւոյն նորարաց որբանոցին, որ Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան ջանքերովը կազմակերպուեցաւ:

Դաշնակիցներու կողմէ Կիլիկիոյ գրաւման օրերուն, մինչ ահաւոր դարհուրանքէն վերապրող հայութիւնը, նոր յոյսերով կը կարճակերպուէր Բարեգործականի այս առաջին որբանոցն ալ կը դրկուէր Կիլիկիա, Մերսին քաղաքը, իր երիտասարդ տեսչին՝ Մամբրէ Վարդապետին հետ. իսկ պարպումի սեւ օրերուն, Մամբրէ Վարդապետ իր որբերուն հետ կ'ապաստանէր Լիբանան եւ Պէյրութի մէջ Հ.Բ.Բ. Միութեան Գէլէկեան եւ Միսուան որբանոցներուն տեսչութեանը կը կոչուէր:

1923ին դինքը կը տեսնենք Այեքոանդէբիոյ Առաջնորդական փոխանորդի պաշտօնին պլուխը:

1930ին Առաջնորդ Թորդոմ Եպիսկոպոսի Երուսաղէմի Պատրիարք ընտրուելով մեկնեցաւ իր թեմէն. այդ թուականին Մամբրէ Վարդապետ որպէս Եգիպտահայոց Առաջնորդական Փոխանորդ, փոխարինեց մեծանուն Առաջնորդը:

1933ին, կը մեկնի Ս. Էջմիածին ուր Եպիսկոպոսական օծում կը ստանայ Երջանկայիչատակ Սորէն Վեհափառին կողմէ իսկ 1945ին, Եգիպտահայ համագումարը, ի ներկայութեան Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոս Գարեգին Վեհափառին, միաձայնութեամբ զինքը Թեմիս Առաջնորդ կ'ընտրէ:

Որպէս Առաջնորդ, Մամբրէ Սրբազան, կորովի, աշխատասէր եւ եկեղեցական աւանդութեանց բժախնդիբ հոգեւորական մը եղաւ: Այցելեց յաճախ Եթովպիա, Սուտան եւ Յունաստան, որոնք Հայրապետական

կարգադրութեամբ Եզիպոտսի Թեմին մաս կը կազմէին, ամենուրեք քարտեզ, խրատեց եւ խաղաղ ու եղբայրական գործակցութեան ջատագովը հանդիսացաւ: Բարեջան հովիւ, անձուէր հոգեւորական, հայաստանեաց եկեղեցւոյ զերագոյն շահերուն նախանձախնդիր պահակ, էջմիածնասէր եւ հայրենասէր եկեղեցական, Մամբրէ Սրբազան իր լուսազոյնը բրաւ, որպէսդ իր հովուական ինամքին յանձնուած թեմերուն մէջ հայութիւնը կապուած մնայ իր հայրենի աւանդութեանց, իր հարազատ եկեղեցիին եւ այս պատճառաւ ալ յարդուեցաւ, սիրուեցաւ եւ մեծարուեցաւ ամբողջ եզիպոտահայութեան կողմէ ասանց դաւանական խորութեան: Վկայ յարգանքի այն հոյակապ ցոյցը որ Եզիպոտահայ դադութը ցուցարերեց իր թաղման հանդիսութեան ըր, որուն մասնակցեցան Հայ Կաթողիկէ, Հայ Աւետարանական հոգեւոր պետերը եւ բազմաթիւ օտար եկեղեցականներ:

Իսկ իր Առաջնորդական գործունէութեան քառասնամեակը տօնուեցաւ մեծահանդէս շուքով, որուն նախապահեց Ազգիք Սիրեցեալ եւ Առաքելատիպ Հովուպետը՝ Տ. Տ. ՎԱԶԳԻՆ Վեհափառ Հայրապետը:

Մամբրէ Սրբազան մասնակցեցաւ երկու կաթողիկոսներու ընտրութեան եւ իրեն վեհակուեցաւ, իբրեւ երկրագոյն Եպիսկոպոս ՎԱԶԳԻՆ Վեհափառ օծելու երջանիկ պատեհութիւնը:

Նոյնպէս ինք օծեց Առիւ Ապէղայի Ս. Գէորգ եւ Սարթումի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցիները, ինչպէս եւ Ամենայն Սրբոց զերեզմանատան մատուռը: Զեռնաւորեց երկու արեղաներ եւ հինգ քահանայ հայրեր:

Ժուժկալ եւ բարեկրօն հոգեւորական, Տէր Մամբրէ Սրբազան, իր ինայտղութիւնները շուրջ Տասը Հազար ոսկի, թողուչ իր սիրած եկեղեցիին, որուն հաւատարիմ ուխտեալը հանդիսացաւ իր կիսադարեան անխոնջ ծառայութեան ընթացքին, ինչպէս եւ մինչեւ իր վերջին շունչը մնաց հաւատաւոր անդամը Հ.Բ.Ը. Միութեան եւ Անոր արդաշէն ու հայրենանուէր դործին խանդավառ ջատագովը, եւ որպէս Միութեան Եզիպոտսի շրջանի Պատույ Նախագահ, ամէն առթիւ նախապահեց անոր կազմակերպած հաւաքոյթներուն եւ պանծացող մեր համազգային մեծ կազմակերպութիւնը, ականատեսի եւ գործակիցի իր անշահախնդիր վկայութեամբը: Մ.Շ.



ՎԵՐՁԻՆ ԺԱՄ

Երեւան, 15 Հոկտեմբեր 1967.-

Ականաւոր գրադէտ ՍՏԵՓԱՆ ԶՕՐԵԱՆ

այսօր մեռաւ 78 տարեկան հասակին մէջ: Անդամ էր Սով. Գերագոյն Խորհուրդին: Ունի բազմաթիւ հեղինակութիւններ: Իեռ վերջերս աւարտեց իր պատմավէպը՝ Վարադաւա: Հանդիսատ իր լողնարեկ ոսկւրնորուն:

Վ Ա Հ Ա Ն Մ Ա Լ Է Զ Ե Ա Ն

Նխի մէջ (Ճրանսա) 4 Մայիս 1967ին, իր 96ամեայ պատկառելի հասակին մէջ մահացաւ Հ.Բ.Ը. Միութեան բաղմամբաւորակ գործիչ եւ Պատուակալ Վարչ-պատուիրակ Վահան Մալեղեանը, որուն ինքնուրուի կարգը տեղի ունեցաւ Մայիս 10ին, Փարիզի Հայոց Մայր Եկեղեցիին մէջ, նախադահուիճեամբ Կաթողիկոսական Պատուիրակ Սելավոճ Արք. Մանուկեանի, շրջապատուած քահանայից դասէն եւ բաղմամբիւր զպիրներէ:

Դասին մէջ, որպէս ազակիր տեղ գրաւած էին, բացի հանգուցեալէն ընտանիքի անդամներէն, Միութեան Եւրոպայի Կեդր. Յանձնաժողովի եւ Փարիզի մասնաժողովի անդամները, Հայ Կաթողիկէ համայնքին Հոգեւոր պետ Կարապետ Եպիս. Ամատունի, Մուրաեան Վարժարանի տնօրէն Հայր Յակոբ Վարդապետ, Հայ Աւետարանական Եկեղեցւոյ քարոզիչ Վերապատուելի Սիւրբան, Դպրոցասէր Վարժարանի աշակերտուհիներէն խումբ մը, եւ փարիզահայ Տիկնանց Միութեան անդամուհիները:

Արարողութեան վերջաւորութեան պատուիրակ Սրբազանը յուզիչ դամբանական մը խօսեցաւ, վեր առնելով մանաւանդ հաճ. գուցեալին Մայրենի Եկեղեցւոյ հաճեցող ունեցած անխարդախ հաւատարմութիւնը եւ հայութեան համազգային մեծ կազմակերպութեան՝ Հ.Բ.Ը. Միութեան ճիւղաւորումին եւ բարդաւսման համար անոր անխոնջ եւ արդիւնաւէտ գործունէութիւնը, որոնք բարձրօրէն գնահատուելով Ազգիս Ընդհանրական Վեհափառ Հայրապետին կողմէ զինքը պարգեւատրած էր Ս. Գր. Լուսաւորիչի Ա. կարգի շքանշանով:

Ոսք առաւ նաեւ Եւրոպայի Կեդր. Յանձնաժողովի ատենադպիր Պր. Գր. Պահարի եւ Միութեան Կեդր. Վարչութեան կողմէ Պր. Սեդրակ Քարեան:

Արժմ, աղբային ալետր գործիչին յոգնարեկ մարմնը կը հանգչի, Պանէկոյի գերեզմանատան ընտանեկան դամբանին մէջ:

Վահան Մալեղեան ծնած էր Ռուսանիոյ Սուլինա քաղաքը, 1871ին: Վահանիկէ ծնունդէն յետոյ, Մալեղեան ընտանիքը կը փոխադրուի Կ. Պոլիս եւ կը հաստատուի ՍԻՔՍՏՈՒՄԻ մէջ, որ այդ թուականներուն Կ. Կոլսոյ հայութեան մտաւորական ընտանիքը բնակալայրն էր: Արդարեւ, Օրբնալուդ հաստատուած էին հայ լուսաւորչական եւ հայ կաթողիկէ բաղմամբիւր հայրենասէր ընտանիքներ, ինչպէս Նորատունեկեաններ, Մերենց, Շաշեաններ, Փորթուկալ վաչա, Հիւրմիւղեաններ, Պէշիկթաւրեան, եւ այլն: Օրթաղիկէ մէջ էր նաեւ Հայ Կաթողիկէ Անտոնեան Միաբանութիւնը, որ այնքան օգտաշատ վեր կատարեց բառնարու համար կրօնական-դաւանական ներքին պայքարը: Թարգմանչաց եւ Ս. Գր. Լուսաւորչեան մանչերու, Հոփսիմէանց աղջկանց ախար վարժարանները, Տիգրին Մատակեանի դեկալարութեամբ առաջին Հայ Մանկապարտէզը եւ վերջապէս անուանի դրարարտէզտ Յակոբ Գուրգէնի Հայրական կրթարանը եւ Բարեսիրաց Թատրոնը:

Մալեղեան աշակերտեց Հայկական Կրթարանին, բոլորեց անոր շրջանը եւ հոն մշակեց իր գրական հակումները եւ պատանեկան վաղ հասակէն սկսաւ ծառայել ՀԱՅ ԳԻՐԻՆ, իր գրչի սկզբնական փորձերը լատորագրելով Զեֆիրոս ծածկանունով, որոնք լոյս տեսան «Մասիս» եւ «Արեւելք» պարբերականներուն մէջ:

Հայկական Կրթարանը աւարտելէ իտոյ Մալեղեան յաճախեց Կայսթա Սերափի Լիսէն, եւ ապա իրաւարանական վարժարանը որ աւարտեց 1895ին, եւ երբ Գարթալի մէջ իր առաջին դատը կը վարէր տեղւոյն Նախնական դատարանին առջեւ, անդին ինչ մը հեռուն, Պոլսոյ հայաշատ թաղերուն մէջ ընդհանուր ջարդը կը սկսէր. Օսմանեան Պանքայի գրաւման օրն էր, արհաւիրքի եւ զուլումի օրեր: Մալեղեան կ'որոյն հեռանալ Պոլսէն եւ կը հաստատուի Մերսին, ուր Վերակազմեալ Հնչակեան կո-

սակցութեան կ'անդամակցի եւ յարաբերութեան մէջ կը մտնէ Արփիարեանի (Լոնտոն) եւ Լեւոն Մկրտիչեանի հետ (Նիդեքսանդրիա), երկուստարդ հայրենասէրը չի կրնար սակայն խուսափիլ օստիկանութեան հետապնդումներէն, կը ձերբակալուի եւ նախ Մերսինի ասպ էտիրնէի մէջ ինը ամիս բանտարկուելէ յետոյ ազատ կ'արձակուի, առողջապէս քայքայուած եւ հոգեպէս ընկճրած: Ժամանակ մը Պոլսոյ մէջ դարձանւելէ վերջ, Եգիպտոս կուգայ եւ Հելուանի առողջարար կլիմային շնորհիւ բոլորովին կը կազդուերուի:

1902ին արդէն Գահիրէ հաստատուած է, ուր պիտի հանդիպի Վահան Թէքէեանի, Նազարէթ Տաղաւարեանի, Մէհրան Տամատեանի, Սուրէն Պարթեւեանի եւ այլ մտաւորական գործիչներու: 1906ին, Ազգային Միութեան մը զարգացումը կ'իրականանար հիմնադրութեամբը Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան, Պօղոս Նուպարի եւ իր գործակիցներուն նախաձեռնութեամբ: Մալէգեան կը մասնակցէր այս Միութեան հիմնադիրներու յողովին եւ 1908ին, Ատենադպր կ'ընտրուի Առաջին Կեդրոնական Վարչութեան, փոխանորդելով Տոքթ. Նազարէթ Տաղաւարեանը, որ Պոլիս մեկնած էր կազմակերպչական աշխատանքով եւ ուր պիտի նահատակուէր 1915ի սպանդին:

1908էն սկսեալ Մալէգեան իր բոլորանուէր ջանքերը կը տրամադրէ նորակազմ այս Միութեան զարգացումին եւ բարդաւաճման եւ ըման 40 տարիներ, կարճատեւ ընդհատումներով կը դառնայ անոր Կեդրոնի մեքենային ընդհանուր ղեկավարը:

1914ին Մալէգեան կը մեկնի Փարիզ, աջակցելու համար Պօղոս Փափա Նուպարի, որպէս անդամ Հայ Ազգային Պատուիրակութեան:

Միութեան կեդրոնը Գահիրէէն Փարիզ փոխադրուելով, Մալէգեան եւս 1927ին կը հաստատուի Ֆրանսայի մայրաքաղաքը, եւ որպէս Միութեան Վարիչ ստատուիրակ եւ

Ընդհ. Տնօրէն բաղմաթիւ ճամբորդութիւններ կը կատարէ քննելու համար արդէն բարգաւաճ այս կենսունակ Միութեան դործունէութիւնը, կազմակերպելու նոր մասնաճիւղեր, ծանօթանալու կրթական, առողջապահական եւ ինստատարական հիմնարկներու տարած աշխատանքին: Վերջապէս 1957ին հանգստեան կը կոչուի. երբ կը մեկնի Փարիզէն Նիս, ուր պիտի հաստատուէր այլեւս, Մալէգեան խղճի կատարեալ հանգիստով կը հեռանար իր պաշտօնէն, վասն զի կատարած էր Ազգին հանդէպ ՊԱՍՏՔԸ, տիպար, բարձրագույն, բարձրանդամ եւ բարգաւաճ կազմակերպութեան մը վերածելով 1906ին կեանքի կոչուած մեր Միութիւնը:

Վահան Մալէգեան իր այս բարձրարժէք վիճակին մէջ սարսափեց նաեւ Հայ Գարին: Իր գրչին կը պարտինք Բարեգործականի քայքայողը (երած շտուխուն՝ Սինաեանի): Ինքն էր որ կը խմբագրէր Միութեան պարբերականը, Բարեգործական փրփալանտի գրքոյկները, շրջաբերականները, եւ այն հմտալից տեղեկագիրները որոնք մեր մեծ Միութեան բեղուն գործունէութեան պատկերը կը բովանդակեն: Մանաւանդ զոյգ Լուկմատեանները որոնք հրատարակուեցան 1913 եւ 1930ին, լչենց բովանդակ տուեալներով, կը վկայեն Մալէգեանի աշխատանքի լիարժեքը եւ բժախնդրութիւնը: Եւ այս բոլորէն դատ Մալէգեան լոյս ընծայած է 14 գողտրիկ հատորներ որոնց ընթերցումը վայելք մըն է պարզապէս:

Մալէգեան Մայր Հայրենիքի լուսափայլ իրականութեամբը խանդավառուող ջերմ հայրենասէր մըն էր եւ ներդաշխի բարերար դերին հաւատացեալ մը, ինչ որ գործով ալ հաստատեց երբ պաշտօնի լրաց էր: Հայրենիքը յարգեց իր այս թանկագին զուակը եւ հ'նդ տարի առաջ փառաւորեց ալեւոր ծերունիին 90րդ տարեդարձը:

Երանի իրեն որ իր անշահախնդիր ծառայութեամբը արժանացաւ իր յետնորդներուն յարգանքին: Ս.Շ:

Հ. Բ. Ը. Մ Ի Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Հ. Բ. Ը. Մ Ի Ո Ւ Թ Ե Ա Ն Ե Ր Ի Տ Ա Ս Ա Ր Դ Ա Յ Ի Ը Ն Դ Ո Ւ Ն Ե Լ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Ը

Անցեալ Օգոստոս 18ին, Հ. Բ. Ը. Մ. — Նուսրէ մարզավայրին մէջ տեղի ունեցաւ զողտորիկ հաւաքոյթ մը, կազմակերպուած Բարեգործականի Երիտասարդացի կողմէ՝ ջերմ եւ ընկերական մթնոլորտի մը մէջ: Շատ կանուխէն մեր երիտասարդները հոն էին ստորաատ ընդունելու իրենց հրաւիրեալները: Սեղանները յարդարուած եւ ծաղկազարդ, բարձրախօսը հայկական սկսառակներով լարուած, ուրախութիւն եւ զուարճութիւն կը սփռէր սօճէն կողմ: Ահա աչդէն սօճէն կողմէ կը լսուին երգի, նուազի, խիւղ ու ծիծաղի ձայներ, սեղանները բոլորուած են ներկաներով եւ երիտասարդացի կողմէ սրբոն մը խօսք կ'առնէ հաւաքոյթին բացումը կատարելու համար:

Ընդհանուր հետաքրքրութեան մէջ, ցանախօս սրբոնը կը յարնէ որ 1966-67 ուսումնական տարեշրջանին Բարեգործականի սաներէն Գահիրէի մէջ չորս շրջանաւարտներ եղած են, որոնց երեքը՝ Տօն Պոսթօ արհեստագիտական վարժարանէն որոնք հետեւեալներն են — Պ. Գեղամ Գողարեան, Պերճ Գարբիէլեան եւ Կարօ Քիւրքեան: Իսկ չորրորդը՝ Սէն Ժորժէն — Պ. Զաւէն Պատիկեան: Զախոյած՝ երկու սան, իսկ օրօրող մըն ալ տարին շամբողջացուցած մեկնած է Քանաթա: Աղեքանդիի մէջ էլ նասր վարժարանը յաջողութեամբ աւարտած է Միքայէլ Կիւրիւնիան, որ ընդունուած է Երկրաչափական համալսարանը: Իսկ Պ. Ժիրայր Պատիկեան աւարտած է արեւելոյն Տօն Պոսթօն եւ Օր. Մարի Հալաճեան անգլիական սօսնորական վարժարանը:

Այս բացատրութիւններէն վերջ պարտն բա նախօր վեր առաւ Բարեգործականի հասարակած արհիւ նարատակը որ ուրիշ բան չէ, եթէ ոչ մեր երիտասարդութիւնը օժտել յաւ կրթութեամբ եւ արհեստագիտական գործնական ուսումով օրպէսզի եղած նրբական զոհողութիւնները ծառայեն հետապնդուած նպատակին եւ մեր գաղութը

իր մէջ հաշուէ պարկեշտ, հայրենասէր եւ ընտանեկէր երիտասարդներ:

Այս խօսքերէն վերջ, որոնք ջերմազին ծափերով ողջունուեցան, սկսաւ պարզադակի սրասարկութիւնը, մինչ սկսառակի վրայ հայրենական երգերը իրարու կը յաջորդէին, խանդավառութիւն սփռելով մարզավայրին մէջ: Երիտասարդացէն Պր. Պերճ Գողարեան խնամուած ճառ մը կարդաց օրւան հաւաքոյթին իմաստը վեր առնող, եւ կոչ լրաւ իր պարմանի ընկերներուն որպէսզի հաւատարմութեամբ հետեւին Բարեգործականի շուքին տակ իրենց ստացած կրթութեան եւ անխաթար պահպանեն այն հայրենասիրական ոգին, որով կ'առաջնորդուին իրենց երկջ ընկերներ:

Պր. Գրիգոր Գասպարեանի մեներդները ընկերակցութեամբ Պր. Մանուկ Թուրմապաճեանի հաճոյքով ունկնդրուեցան: Տօքթ. Կամոն Կերկերեան ձեռնադաշնակի վրայ հայկական կոտորներ նուազեց եւ վերջապէս խօսք առաւ Պր. Ասատուր Մակարեանը որ խանդազառ խօսքերով բացատրեց Բարեգործականի բարեգործներուն կատարած մեծ եւ ազգային գործին իմաստը:

Փակման խօսքը ըրաւ փոխ-ատենուպետ Տիար Եր. Սլմոնօֆ որ հետեւեալ խօսքերով արտայայտուեցաւ:

Ինչ որ մեր շուքը բոլորուած կը պատրաստուիք ձեր ապագան դիմագրուելու, պէտք է դիտեալք թէ ձեր առաջին սիրտականութիւնն է երախտագիտութեան ըզգացումով տողորուել այս Միութեան հանդէպ եւ գայն կերտող մեծ հայերու ճամբէն քալէք, որովհետեւ շնորհիւ անոնց չարաչար աշխատանքին, զոհողութեան ոգիին եւ Ազգին ծառայելու անխորտակ կամքին այս Միութիւնը դարձաւ հզօր, հարուստ եւ բազմատեսակ դժուարութեանց տոկարու կարող: Եւ շնորհիւ իր այս առաւելութեանց՝ մեր երիտասարդ սերունդները գիտութեան յոյսով օժտելու կարող:

Այս Միութիւնը Տաճար մըն է որ միշտ կանդուն պիտի մնայ, եւ ուր հայ հողին պիտի դռնէ իր ապրելու եւ յառաջդիմելու քաջալիրութիւնը: Քալեցէ՛ք տղաք այս ճամբէն միշտ բարձր պահելով Հ.Բ.Ը. Միութեան պանծալի դրօշը:

Պր. Սիմոնօֆի այս աղաւախ խօսքերէն վերջ հաւաքոյթը վերջ դտաւ, բայց ներկաները դժուարութեամբ բաժնուեցան իրենց սիրելի միջավայրէն...

Ս.Շ.

Թ Ա Տ Ր Ո Ն Վ Ի Պ Ե Ր Գ Ի (Ռ Օ Մ Ա Ն Ա) Ն Ե Ր Կ Ա Յ Ա Գ Ո Ւ Մ Ը

Գահիրէի Հ.Բ.Ը. Միութեան նախաձեռնութեամբ դերասանուհի Տիկին Ա. Օհանեանի կողմակերպած, էջֆէյիէ իրատրոսին մէջ Ապրիլ 26ի, Չորեքշաբթի երեկոյեան բեմադրուեցաւ ամերիկացի հեղինակ Էտուար Շէլլընի ՎիՊերօյը (ՌՕՄԱՆՍ) զոր բեմականացուցած են երկու Փրանսացի թատերադիրներ՝ Ռոպէր Տը Ֆլէր, եւ Ֆրանսիս Տը Քրուսսէ եւ զայն առաջին անգամ բեմադրած, 1923 Միւնիքի իթման գերբը, Աթենէ թատրոնին մէջ, Փարիզ:

Եւ պատկառազրու ծերունին կը թելադէր իր թոռնիկին ամուսնանալ իր սիրածին հետ...:

Այս թատերախաղը ճարտարօրէն հասցուցած է հանրածանօթ մտաւորական Մեթր ՊԱՐՈՅԻ ՄԱՍԻԿԵԱՆ ստանձնելով միաժամանակ կարեւոր աշխատակցութեան բաժին մը խաղին բեմադրութեան աշխատանքներուն մէջ:

Սաղին գլխաւոր դերակատարը հանդիսացաւ Պերձ ԳՈԳՈՐԵԱՆ որ արժանատորապէս ներկայացուց թՈՄ ԱՐՄՍԹՐՈՆԿԻ տիպարը: Յայտնութիւն մը մեր մահամերձ թատերական բեմին համար: Իր թոռնիկին՝ Հարիի դերն ալ յաջողութեամբ, բնական եւ պարզ խաղարկութեամբ անձնաւորեց ԳեղԱՄ ԳՈԳՈՐԵԱՆ, նոյնպէս նոր եւ աշխոյժ ուժ մը մեր բեմին համար: Պր. Սիմոնօֆ մեծահարուստ տը Ռօշարի դերին մէջ ազնուականի, փորձ եւ յուսախաբութիւններ ճանչցող անձնաւորութեան մը տիպարը հանդիսացաւ, իր վայելուչ խաղարկութեամբ:

Սաղին նիւթը՝ քանի մը խօսքով: Հանդըստեան կոչուած ծերունազարդ հողեւորականի մը՝ թՈՄ ԱՐՄՍԹՐՈՆԿԻ թոռնիկը՝ Հարիի Միւնիքի գերբով եկած է իր մեծ հօր օրհնութիւնը եւ արտօնութիւնը ինդրելու իր սիրած աղջկան հետ ամուսնանալու համար: Մեծ հայրը կը վերջիէ իր երիտասարդական անցեալը եւ կը բացատրէ կամ կը նկարագրէ այն հանդիպումը որ տենեցած էր մեծահարուստ տը Ռօշարի ապարանքին մէջ, հռչակաւոր դերասանուհի Ռիթա Գաւալինիի հետ: Կը խօսի սիրային այն անդուսպ սիրոյ մասին, որ զինքը ողբերգած էր եւ մղած նոյնիսկ ամուսնութեան առաջարկ ներկայացնելու, արկածալից կեանքով մը հարուստ այս դերասանուհին հետ եւ որ մերժելով այս առաջարկը իր կարգին, հրաժեշտ կուտայ աշխարհիկ կեանքին եւ քաշուած հեռուոր գլուղ մը ինքզինքը կը նուիրէ բարեգործական աշխատանքներու:

Օր. Մերիի դերով հանդէս եկաւ Օր. ՄԱՐՅՈ ՊԱՒԱՅԵԱՆ, աշխոյժ, խանդավառ եւ սպաւորիչ խաղարկութեամբ մը:

Վերջապէս Ռիթա Գաւալինիի դերով հանդէս եկաւ վաստակաւոր դերասանուհի Տիկ. ԱՐՄՔՍԻ ՕՀԱՆԵԱՆ որ իր կատարեալ եւ զգայուն խաղարկութեամբ տուաւ կեանքը իր ճոխութեանը մէջ ապրած բայց երջանկութիւն չվայելած կնոջ մը տառապալից ապրումները:

Շնորհակալ աշխատանք տարին Պր. Ժորժ Միքայէլեան որ իր նորը ճաշակովը ակնապարար տեսարաններու հանդիսատես ըրաւ մեզ, իւրաքանչիւր միջնարարէ վերջ, ինչպէս եւ Մեթր Պարոյր Մասիկեան, որ յուշարարի ապերախտ եւ դժուարին պարտականութեանը մէջ օգտակարապէս սատարեց ներկայացման կանոնաւոր եւ անսայթաք ընթացքին:

ՔԱՂՈՒԱԾՔՆԵՐ ՄԻՈՒԹԵԱՆ 1966-Ի ՏԵՂԵԿԱԳՐԵՆ

1964ին հրատարակուած թիւ 23 օրէնքով անհրաժեշտ կը դառնար մեր Միութեան կանոնադրութեան, Նոր Յրէնքին պատշաճեցումը: Որով վարչութիւնը մշակեց իր կանոնադիրը եւ գոյն ենթարկեց ընդհանուր անդամական ժողովին որ վումարուեցաւ 1966 Սեպտեմբեր 5ին, եւ գոյն քննելով միաձայնութեամբ վաւերացուց եւ ներկայացուց Ընկերային գործոց նախարարութեան 7 Սեպտեմբեր 1966ին: Իսկ 28 Փետրուար 1966ին, նախարարութիւնը իր 274 թիւ որոշմնագրով կը վաւերացնէր մեր բարձրօրինակ կանոնագիրը:

Մշակութային աշխատանքներ.

Պր. Հ. Քիւրքնեան — Տպագրութիւններ Ս. Էջմիածինէն:

Պր. Հ. Ժամկոչեան — Ռոֆֆի ... Անգլանիէ:

Տնփ. Կարպիս Մերնանեան — Մարդկային հոշաղի մեքենան:

Տիկ. Իսկ. Տատրեան — Ընտանիքի Օր:

Պր. Ալ. Սարուխան — Յակոբ Պարոնեանի արուեստը:

Տնփ. Ծաւարշ Քրիսեան — Յիշողութիւնը:

Պր. Մկրտիչ Ոսկեան — Բարձր Զրամբարը:

Պր. Արմէն Տառուր — 1915ի ողբերգութիւնը:

Տնփ. Էտմոն Կերկերեան — Հողեկան հիւանդներ:

Տնփ. Յակոբ Անտուրեան — Միութեան Լաւները - Մ. Ռոֆայէլեան Վարժարանը:

Պր. Արամ Մովսէսեան — Մնունդ եւ Ոռոգչապահութիւն:

Պր. Վահան Զէչեմեան — Սէնայի Ս. Կատարինէ Վանքը:

Տնփ. Վարդգէս Մկրտիչեան — Բարեգործականը եւ իր հողերը:

Պր. Ռուէր Թապագեան — Ծամբորդի անպարտութիւններ ՌոֆրԱնԻԱՅԷՆ:

Օր. Աշխէն ՄԷօր՛կ՛տեան — Մոցարտի կիանքը:

Պր. Տիրան Քիւրքնեան — Մեզի ունկընդբել տուաւ հոշակաւոր Քոչարի ձայնապնակները:

Սարքուեցան հարցազրոյցներ, մարդական, աշխարհագրական, Եղիպտոսի եւ Հայաստանի պոթմութեան մասին, կազմակերպուեցան շարժանկարի ԵՕԹԸ երեկոներ եւ գրօսպատոյցներ:

Հանդէսներ .-

Ամանորի առթիւ գեղարուեստական ճոխ յայտագրով հանդէս մը տեղի ունեցաւ ԹէֆէՍԱՆ սրահին մէջ, խօսք առին ՊՊ. Ս. Ծաղճեան եւ Եր. Սիմոնֆ:

Վարդանանցի առթիւ բանախօսեց Պր. Համբարձում Գարայեան: Գործադրուեցաւ գեղարուեստական յայտագիր, որուն յաջորդեց պատուասիրութիւն:

Ջատիկուան Տօնին առթիւ տեղի ունեցաւ ասանդական հաւկիթասեղան, գեղարուեստական կոկիկ յայտագրով:

Իսկ 24 Յուլիս 1966ին Հ.Մ.Ը.Մ. -ՆՈՒ ՊԱՐԻ մէջ Պարզադաղասեղան: Հաւաքոյթիւն վաւան խօսքը բրաւ Պր. Հայկ Օհաննէսեան:

Հոգեհանգիստ

Այգային Հերոս Զօր. Անդրանիկի ծննդեան 100ամեակին առթիւ, մեր բարեկրօնակ Առաջնորդ Սրբազանէն խնդրեցինք հոգեհանդիստ մը կատարել բազմապատանկ աղպային գործիչին հողույն համար: Սոյն հոգեհանդիստը կատարուեցաւ 1966 Սեպտեմբեր 4ին, Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Եկեղեցւոյ մէջ:

Հայ Զրօսաշրջիկներ

Մեր համազգային մեծ Միութեան Ամերիկայի շրջանակէն աւելի քան 90 հայրենակիցներ դէպի Հայաստան իրենց ճամբուն վրայ կանգ առին Փահիրէ, որոնց ի պատիւ ընդունելութիւն մը սարքեցին Հ.Մ.Ը.Մ. - Նուպարի մէջ: Մեր սիրելի հիւրերը մեծարուեցան զովացուցիչներով եւ արեւելեան անուշեղէններով:

Վաթսունաձեռակ

1966 Մայիս 22ին, ՆԱՅԼ ՀՈՂ սրահին մէջ տօնեցինք Միութեանս 60ամեայ տարեդարձը զեղարուեստական ճոխ յայտազրոյ մը: Բացման խօսքը արտասանեց Պր. Ս. Շալճեան, բանաստեղծ Մեթր Ստեփան Շահ պաղ: Կէս դարէ ի վեր Միութեանս անդամակցութիւնը պահող անդամներուն նըւերուեցան յիշատակի շքանշաններ, իսկ 18 երկսեռ վեթերաններուն իրենց վկայականները:

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ

Վաթսունամեակի առթիւ, ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ պրակը լոյս տեսաւ երեք միացեալ պրակով, որուն առաջին էջին վրայ վերարտադրած ենք Ազգիս Վեհափառ Հայրապետին սրբատառ կոնդակը որ Վաթսունամեակի առթիւ շնորհած է Միութեանս:

Օրացոյցներ

Ինչպէս ամէն տարի 1966ին եւս լոյս ընծայեցինք մեր պատի օրացոյցները, զարդարուած մեր Ազգային Հերոսին՝ Զօր. Անդրանիկի զեղատիպ նկարով. հրատարակեցինք նաեւ մեր գրպանի օրացոյցները:

ԵԱԳՈՒՊ ԱՐԹԻՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

Մեր գրադարանը կը կրէ ԵԱԳՈՒՊ ԱՐԹԻՆ Փաշայի անունը, զոր կ'ուզենք յարգել եւ միշտ յիշատակել, որպէս մեր Միութեան միւս հիմնադիրը եւ իր ազգին բարօրութեանը նուիրեալ ՀԱՅ մը: Արդարեւ մեր գրադարանը բաւական ճոխացաւ, մանաւանդ Մշակութային Կապի Նախագահուհի Տիկին Բ. Գրիգորեանի շնորհիւ, որ երբեք չմոռցաւ մեր գրադարանը եւ իր զանազան առաքումներով զայն ճոխացոյց:

Իր ԶՈՐՍ տարուան գոյութեանը ընթացքին շուրջ ՀԱԶԱՐ հատոր դիրք չըջարեութեան դրուած է ժողովուրդին մէջ:

ՀԱՅ ԳԻՐՆ ՈՒ ՀԱՅ ՊԱՏԱՆԻՆ ԳՐԵՑ՝ ԲԱՐՍԵՂ ԳԱՐԹԱԼԵԱՆ

Մանկութեան անուշ յիշատակներու մէջ կարեւոր տեղ կը գրաւէ զպրոցական խրատքանչիւր տարեմուտի այն պահը, երբ կ'ունենայինք հայերէն լեզուի առաջին դասը եւ որուն ընթացքին կը ճշդուէր հայերէն լեզուի մեր դասագիրքը, այդ տարուան համար: Այդ օրը միւս բոլոր դրողումները թողած, ծայրէ ի ծայր կը կարդայի դասագիրքը:

Այս երեւոյթը մնաց անխախտ սովորութիւն ինծի համար ու հետզհետէ, տարիներու հոլովոյթով, մանկական մշուշի փարատումէն ետք, մտքիս եւ հոգւոյս հորիզոնին վրայ շողացին մեր գրականութեան գոհարները, որոնց ներշնչումը միշտ ալ պահեց հոգիս՝ ջերմ եւ զուրգուրոտ, հանդէպ մեր լեզուին ու էութիւնս կապուեցաւ Մեսրոպի դիրին, անքակտելի, անհուն սիրով մը:

Այսպէս է որ ընթերցասիրութիւնը ամուր հիմ դրաւ մէջս: Վստահ եմ որ շատեր կան ընթերցասիրութեամբ նոյնքան

պարասպող: Բայց այդ ալ, ի վերջոյ բաւարար չէ, եթէ ուղտաշատ ընթերցանութեան հետ զուգահեռաբար չընթանայ նաեւ դրական արտայայտութիւնը:

Արդարեւ, ընթերցանութեամբ ձեռք բերուած մտքի այդ պաշարը, անհատական ու անձնական գոհացումէ զատ ո՛չ մէկ արժէք պիտի ունենայ եթէ գրականութեան առուեստին շնորհիւ չփոխանցուի ուրիշներուն:

Սհա, այս երեւոյթին շուրջ է որ ըսփիւռքահայ մեր պայմաններու մէջ պէտք է կեդրոնացնել հայապահպանման ճիգին մէկ կարեւոր մասը:

Սնհրաժեշտ է հայ պատանիին մէջ ըստեղծել ընթերցասիրութիւնը հանդէպ գրականութեան ընդհանրապէս եւ յատկապէս հայ գրականութեան: Այս ծրագրին յաջողութենէն ետք, այլազան միջոցներով պէտք է ջանալ մղել հայ պատանիները գրելու, առօրեայ թերթերու կամ պարբերականներու մէջ: Ես կը կարծեմ թէ այդ կարելի է,

եթէ իւրաքանչիւր հայ վարժարան ունենայ իր գրական պարբերաթերթը, որուն մէջ լոյս ընծայուին յաջող շարադրութիւններ, արձակ կամ տաղաչափեալ գրութիւններ: Նմանօրինակ թերթ մը, երբ յաջողութիւն գտնէ, կրնայ տեւական նկարագիր մը զգենուլ, հետզհետէ ապահովելով նաեւ շրջանաւարտ նախկին սաներու աշխատակցութիւնը:

Ընդհանրապէս, ազգային վարժարանի շրջանաւարտը որ երկրորդական եւ ապա համալսարանական ուսմամբ կլանուած, կը կարծէ ժամանակ չգտնել զբաղելու Հայ Գիրով աւելի հեշտօրէն համարձակութիւնը պիտի ունենայ իր միտքը արտայայտելու նման պարբերականի մը էջերէն, քան թէ առօրեայ թերթի մը իրեն յատկացուած սեղմ սիւնակէն: Եւ վստահաբար ոճի յղուածէն ետք, պիտի դայ իր խօսքն ըսելու

հայ մամուլի էջերէն աւելի ընդարձակ, աւելի ծաւալուն յօդուածներով:

Եւ որքան ուրախալի երեւոյթ մը պիտի ըլլայ երբ հին գրիչներու կողքին, հայ հասարակութիւնը հետզհետէ պիտի հետեւի փթթումին նոր անուններու, որոնք թերեւս օր մը պատուաբեր անուն մը պիտի ըլլան մեր գրականութեան մէջ: Գաղտնիք մը չէ այսօր հաստատել թէ, հայ մամուլը կը տառարի այդ պակասէն: Հաստատումը տխուր է, այո՛, բայց շինիչ քննադատութիւնը միշտ իր բարերար արդիւնքը ունեցած է:

Այս կամ ուրիշ աւելի ձեռնտու ձեւերով պէտք է ջանալ, պէտք է աշխատիլ առանց յուսալքումի, առանց յոռետեսութեան:

Ապահովուած յաղթանակը, վերջին հաշուով պիտի երթայ ՀԱՅ Գիրին:

Հայր ԱՐՍԷՆ ԲԱԳՐԱՏՈՒՆԻ

Հարիւր տարի առաջ, Վենետիկի մէջ վախճանեցաւ մեր գրականութեան այն հազուագիւտ երախտաւորներէն մէկը, որուն անունը անմահներուն շարքն էր դասուած դեռ իր կենդանութեան օրերուն: Արսէն Անթիմոսեան, այսպէս էր Հայր Արսէն Բագրատունիի անուն-ազգանունը, մօտ յիսուն տարուայ իր անխոնջ գործունէութեամբ կարողացաւ ստեղծել հայագիտական-գեղարուեստագիտական այնպիսի մեծարժէք գործեր, որոնք ընդմիշտ մտան մեր գրականութեան դանձարանը:

Հայր Արսէն Բագրատունի ծնած էր Պոլիս, 1790ին: Մայրական հոգածութենէ զրկուած ըլլալով, յոյն սանտուի մը խնամքին յանձնուած էր մանուկ Արսէնը, որ իր մայրենի լեզուին նման ընտելացաւ յունարէնին: 1801ին մեկնած է Վենետիկ, Միսիթարեան Հայրերու մօտ ուսանելու: Քահանայական կոչում զգալով վարդապետ ձեռնադրուած է եւ մաս կազմած Միսիթարեան Ուխտին, որուն ամենէն խանդավառ դոր-

ծիչներէն մին հանդիսացած է: Ծամբորւած է Փարիզ, Հռոմ, Պետերպուրգ, երկար ժամանակ ապրած է Պոլիս եւ Տիֆլիզէն մեծ ընտանիքին մէջ եղած է դաստիարակ: Վերադարձած է Վենետիկ եւ պաշտօնավարած է ՄՈՒՐԱՏ ՌԱՅԱՅԷԼԵԱՆ վարժարանին մէջ, որպէս ուսուցիչ: Վախճանած է 1863ի Դեկտեմբերին եւ իր մարմինը ամփոփուած Ս. Ղազարի մէջ: Բագրատունի շատ երիտասարդ հասակէն (18 տարեկանին) հմուտ էր լատիներէն, Փրանսերէն եւ իտալերէն լեզուներուն: Յետագային հմտացաւ նաեւ անգլերէն, գերմաներէն, թրքերէն, պարսկերէն, արաբերէն եւ եփրայերէն լեզուներուն մէջ: Իր լեզուագիտական այս մեծ պաշարը զինքը մղեց դէպի հայագիտութիւն եւ բանասիրութիւն, իսկ Միաբանութեան շունչին տակ իր ստացած կրթութիւնը, վերջնականապէս զինքը ձեւաւորեց որպէս քերական, թարգմանիչ եւ մանաւանդ որպէս բանաստեղծ:

Բագրատունիի գրական վաստակը շատ

մեծ է : Իր հեղինակութեանց եւ թարգմանութեանց թիւը աւելի քան ԵՐԵՍՈՒՆ մեծադիր հասորներ կը ներկայացնեն, առանց հաշուելու անշուշտ ԲԱԶՄԱՎԷՊԻ մէջ սիւսուած իր յօդուածները՝ մեր դասականներու մասին (Եղիշէ, Եղնիկ, Նարեկացի եւայլն) որոնք խնամեալ ուսումնասիրութիւններ են, մանրակրկիտ ծանօթագրութիւններով : Լեզուազիտական իր հոյակապ աշխատութիւնն է սակայն ՀԱՅԵՐԷՆ ՔԵՐԱՆՆՈՒԹԻՒՆ Ի ՊԷՏՍ ԶԱՐԳԱՅԵԼՈՅ, որ լոյս տեսած է 1852ին, Վենետիկի մէջ եւ կը բաղկանայ 744 էջերէ :

Երանելի Վարդապետին այս հոյակապ գործը որ ՔԱՍՍՈՒՆ երկար տարիներու անդուլ աշխատանքին արդիւնքն է, անզհաստելի է պարզապէս : Արդարեւ եղաւ ժամանակ երբ հայերէն գրաբարն ալ սկսաւ ալլասերիլ, լատիներէնի օրէնքներով ազատուիլ : Բարեբախտաբար Հայր Միքայէլ Զամչեանի, Հայր Գարրիէլ Աւետիքեանի, Հայր Եղիա Թովմաճեանի բայց մանաւանդ Հայր Արսէն Բագրատունիի ջանքերով մեր ոսկեղնիկը մաքրուեցաւ եւ դասական գրաբարի օրէնքներն ու օրինաչափութիւնները յայտնաբերելու դժուարին աշխատանքը յոյսութեամբ պսակուեցաւ :

Հայր Արսէն Բագրատունի հռչակաւոր է նաեւ իր թարգմանական աշխատանքներով, որոնց գլխաւորն է Հոմերոսի մանաւանդ ԻԼԻԱԿԱՆ հասորը, որուն թարգմանութիւնը մինչեւ այսօր ալ մնացած է անգերազանցելի : «Աքանջելի ճաշակը, բնազրի բացարձակ հաւատարմութիւնը, թարգմանութեան կատարեալ ճշդութիւնը այնպէս կը մրցին իրարու հետ որ կարելի է ըսել,

թէ նա իր ճոխութեամբ կը գերազանցէ յունական բնազրիք», ըսած է մեծանուն լեզուարան Հրաչեայ Աճառեանը :

Հայր Բագրատունիի ջանադիր աշխատանքին կը պարտինք նաեւ բուն հայկական տաղաչափութեան յայտնաբերումը, որուն մասին Որատիոսի «Արուեստ Քերթողութեան» յառաջաբանին մէջ ընդարձակօրէն տուած է հայկական չափի պատմութիւնը եւ գիտական տեսութիւնը : Այս ուշագրաւ գործերուն յաջորդեց 1858ին ՀԱՅԿ ԴԻՒՅԱԶՆ բանաստեղծական մեծարժէք գործը որ լոյս տեսաւ Վենետիկի մէջ : Այս հասորը կաղմուած է քսան գլուխներէ ինչպէս Հոմերոսի Իլիականը. կը պարունակէ 22300 տող, գրուած հայկական չափով : Նիւթը՝ ՀԱՅԿԻ եւ ԲԷԼԻ ծանօթ պայքարն է, սակայն հեղինակը կատարած է բազմաթիւ յաւելումներ եւ լրացումներ : Հետեւելով Հոմերոսի, Բագրատունին ալ իր հերոսները կը պատկերացնէ իրր մարդ-աստուածներ, որոնք ունէ գործի ձեռնարկէից առաջ կը խորհրդակցին աստուածներու հետ, կը լսեն անոնց կարծիքը եւ կ'առաջնորդուին անոնց ցուցմունքներով եւ խորհուրդներով : Վերջապէս ՀԱՅԿ ԴԻՒՅԱԶՆը Հայ գրական անդաստանին ամենէն չքնաղ գարդերէն մէկն է, որ անմահութեան դափնեպսակին արժանացուցած է անոր մեծատաղանդ հեղինակը՝ Հայր Արսէն Բագրատունին : Այս տարի Հայ Գրականութեան այս վաստակաւոր Մշակին մահուան 100ամեակն է : Ուրախ ենք որ Մայր Հայրենիքը կ'ողկոյնէ այս մեծ հայուն պայծառ յիշատակը եւ կը պանծացնէ Անոր փառանքալի անունը :

Ամփոփուած Ս.Շ.



1967/1968 Գպրոցական տարեշրջանին համար Հ.Բ.Ը.Միութեան Կիպրոսի
Մեկնեման Կրթարանը զրկուած են հետևեալ սան-սանուհիները.

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱՅԷՆ

- Օրդ. - Ա. Գալփակնեան
- » - Յ. Քիրազեան
- » - Ա. Քիրազեան
- » - Ա. Մամուրեան
- Պրն. - Մ. Գալփակնեան
- » - Բէլիսեան

ԳԱՆԻՐԷՆ

- Օրդ. - Ն. Կէրիկեան
- Պրն. - Ժ. Բաբազեան
- » - Հ. Պարոնեան
- » - Ա. Գազաննեան
- » - Գ. Լիլլոզեան
- » - Հ. Տէր Ստեփանեան
- » - Շ. Ժամկոչեան



Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԻՒՆ — ԳԱՀԻՐԷ

Գահիրէի Հ. Բ. Ը. Միութիւնը հաճոյքն ունի տեղեկացնելու պատուարժան հանրութեան թէ, իր հիմնած

Ե Ա Գ Ո Ւ Պ Ա Ր Թ Ի Ն

գրադարանը որ կը գործէ 1958էն ի վեր, իր տրամադրութեան տակ ունի գրական, պատմական, գեղարուեստական, կրօնական և բանասիրական, ինչպէս նաև ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՆ գիրքերու ճոխ քանակութիւն մը, որմէ կրնան օգտուիլ մեր ընթերցասէր սնդսմէրը և Գահիրէի հայութիւնը անխտիր, առանց ոեւէ վճարումի:

ՎԱՐՇՈՒԹԻՒՆ,

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒՆ Վճարովի չէ

Շնորհակալութեամբ կ'ընդունինք նուէրներ, մեր այս ձեռնարկը աւելի ճոխ և շահեկան ընծայելու համար:

— Ստանալու համար դիմել խմբագրութեանս:

15, Էմատ Էլ Տիմ Փողոց Ա. Յարկ — Գահիրէ

